

Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί

Έχουμε δύο κατηγορίες: α) *την παράθεση* και β) *την επεξήγηση*.

α) Η παράθεση προσδιορίζει ένα ουσιαστικό και του δίνει ένα χαρακτηριστικό που το ξεχωρίζει από άλλα όμοια, π.χ. *Συχνά μιλάει για τη Σοφία, την αδελφή* του. Η παράθεση συμφωνεί πάντοτε ως προς την πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζει, π.χ. *Έζησε πολλά χρόνια στα Ιωάννινα, την πρωτεύουσα της Ηπείρου. - Κάηκε το δάσος, ο πνεύμονας* της πόλης μας.

Β) Η επεξήγηση προσδιορίζει ένα ουσιαστικό και το επεξηγεί κάνοντας πιο συγκεκριμένη μια γενικότερη και αόριστη έννοια, π.χ. *Του πρόσφερε ένα υπέροχο δώρο, ένα αυτοκίνητο*. Πριν από την επεξήγηση μπορεί να προταχθεί το δηλαδή, π.χ. *Του πρόσφερε ένα υπέροχο δώρο, δηλαδή ένα αυτοκίνητο*. Η επεξήγηση, όπως και η παράθεση, συμφωνεί πάντοτε ως προς την πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζει, π.χ. *Μια ήταν η δύναμή του, το χαμόγελό του*.

Η διαφορά μεταξύ παράθεσης και επεξήγησης είναι ότι στην παράθεση η έννοια του προσδιοριζόμενου είναι στενότερη (πιο ειδική, Σωκράτης) από την έννοια αυτού που το προσδιορίζει (ο φιλόσοφος), ενώ στην επεξήγηση συμβαίνει το αντίθετο.

Ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί

Στην περίπτωση των ετερόπτωτων ονοματικών προσδιορισμών μια ονοματική φράση προσδιορίζει μια άλλη ονοματική φράση σε διαφορετική πτώση από αυτήν και έχουμε τους προσδιορισμούς: α) *σε γενική πτώση* και β) *σε αιτιατική πτώση*.

α) Ο ονοματικός προσδιορισμός *σε γενική πτώση* εκφράζει διάφορες σχέσεις, οι πιο συχνές από τις οποίες είναι:

Γενική κτητική (σχέση κτήσης), π.χ. *Το πορτοφόλι της γιαγιάς*.

Γενική ιδιότητας (προσδίδει ιδιότητες στο ουσιαστικό που προσδιορίζεται), π.χ. *Παντελόνι της μόδας*.

Γενική περιεχομένου (δηλώνει αυτό που περιέχει το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό), π.χ. *Τσουβάλι χαλίκιων*.

Γενική διαιρετική (εκφράζει σύνολο μέρος του οποίου δηλώνει το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό), π.χ. *Κορυφή του βουνού*.

Γενική υποκειμενική (σχέση υποκειμένου), π.χ. *Η πτώση του τείχους*. (πέφτει το τείχος)

Γενική αντικειμενική (σχέση αντικειμένου), π.χ. *Ο σωτήρας της χώρας*. (σώζει τη χώρα)

Γενική της αιτίας (σχέση αιτίας), π.χ. *Η χαρά της επιτυχίας*.

Γενική του σκοπού (σχέση σκοπού), π.χ. *Στολή χορού*.

Γενική καταγωγής (σχέση καταγωγής ή συγγένειας), π.χ. *Η κόρη της Μαρίας*.

Γενική δημιουργού (σχέση δημιουργού), π.χ. *Τα έπη του Ομήρου*.

Γενική τόπου (σχέση τοπική), π.χ. *Η συνθήκη της Λωζάνης*.

Γενική χρόνου (σχέση χρονική), π.χ. *Ποίηση του μεσοπολέμου*.

β) Ο ονοματικός προσδιορισμός *σε αιτιατική* εκφράζει πολύ λίγες σχέσεις, τις εξής:

Αιτιατική της αναφοράς (σχέση αναφοράς), π.χ. *Είναι ένας άντρας δύο μέτρα ύψος*.

Αιτιατική του ποσού (σχέση ποσότητας), π.χ. *Κάνει καθημερινά δρόμο πέντε χιλιόμετρα*.

Πηγή: https://filologikaek.blogspot.com/2020/03/6_18.html